

การวิเคราะห์คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภท
น้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง

สิริธรรม บุญดำ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปีการศึกษา 2566

AN ANALYSIS OF TOURIST REVIEWS REGARD HEALTH TOURISM
RAKSAWARIN AND PORNRANG HOT SPRING IN
RANONG PROVINCE

SIRITHAM BOONDUM

A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Tourism Management
Faculty of Tourism and Hospitality
Dhurakij Pundit University
Academic Year 2023

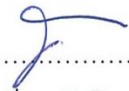
ใบรับรองสารนิพนธ์

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ประเภทน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรัง จังหวัดระนอง
เสนอโดย นางสาว สิริธรรม บุญคำ
สาขาวิชา การจัดการการท่องเที่ยว
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิบูล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิบูล)

..... กรรมการ
(ดร.อนันต์ เชื้อชาญกิจการ)

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรมรับรองแล้ว

..... คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
(อาจารย์วสุกานต์ วิศาลสวัสดิ์)

วันที่ 3 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2566

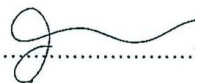
หัวข้อสารนิพนธ์	การวิเคราะห์คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อน กรณีศึกษาบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัด ระนอง
ชื่อผู้เขียน	สิริธรรม บุญดำ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล
หลักสูตร	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการท่องเที่ยว)
ปีการศึกษา	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์คำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนในจังหวัดระนอง โดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อย 2) เพื่อจัดหัวข้อย่อยของ
คำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกออกเป็นข้อมูลเชิงบวกและเชิงลบ

การศึกษานี้สำรวจความคิดเห็น คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวจากข้อมูลitudyภูมิประเภทเว็บไซต์
ทริปแอดไวเซอร์ ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ จำนวน 150 คน ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วน
ใหญ่ให้คำวิจารณ์เชิงบวกมากกว่าคำวิจารณ์เชิงลบ เนื่องจากบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง
จังหวัดระนอง มีชื่อเสียง และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย
และชาวต่างชาติ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, น้ำพุร้อน, คำวิจารณ์

Thematic Paper Title AN ANALYSIS OF TOURIST REVIEWS REGARD HEALTH TOURISM
RAKSAWARIN AND PORNRANG HOT SPRING IN RANONG PROVINCE

Author Siritham Boondum

Thematic Paper Advisor Asst. Prof. Dr.Aswin Sangpikul

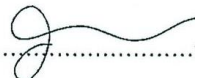
Major Program Tourism Management

Academic Year 2023

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to analyze online reviews of tourists about hot spring health attractions in Ranong Province. 2) to organize the subsections of online traveler reviews into positive and negative. This study explores opinions. Traveler Reviews from Secondary Data of Website Types (TripAdvisor) both Thai and foreign tourists of 150 people. The research found that most tourists gave more positive reviews than negative reviews. Because Raksa Warin Hot Springs and Porn Rang Hot Springs in Ranong Province are famous and have been continuously developed. And is popular with both Thai and foreign tourists.

Keyword: Health Tourism, Hot Spring, Criticism

.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 ลักษณะทั่วไปของบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัด.....	5
ระนอง	
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	7
2.3 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.....	12
2.4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ TripAdvisor.....	16
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	21
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	22
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	22
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
4 ผลการศึกษา.....	24
4.1 การจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุ.....	25
ร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2 การจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุ..... ร้อนพรวัง จังหวัดระนอง	29
5 สรุปผลการศึกษา.....	32
5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย.....	32
5.2 อภิปรายผล.....	33
5.3 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย.....	35
5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	36
บรรณานุกรม.....	37
ประวัติผู้เขียน.....	40

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อน รักชะวาริน จังหวัดระนอง.. 25
4.2	การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักชะวารินจังหวัดระนอง..... 26 ความคิดเห็นเชิงบวกโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ
4.3	การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักชะวาริน จังหวัดระนอง..... 28 ความคิดเห็นเชิงลบโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ
4.4	หมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง 29
4.5	การวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ และคำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง..... 30 ความคิดเห็นเชิงบวกโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ
4.6	การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบ..... 31 โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 บ่อน้ำร้อนรักษะวาริน.....	6
2.2 บ่อน้ำร้อนพริก.....	7

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้วยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกันอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศจากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน (อันดา มัน อีโคทัวร์, 2556)

การเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของคนไทยช่วยกระจายรายได้ลงสู่ระบบเศรษฐกิจในประเทศ โดยเฉพาะเศรษฐกิจในท้องถิ่นพื้นที่ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวและตามเส้นทางท่องเที่ยวที่ผ่านพบว่า เม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจที่เกิดจากการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของคนไทย อยู่ที่ประมาณ 8.69 แสนล้านบาท สำหรับการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของคนไทยในปี 2560 ยังมีแนวโน้มที่ดีกระตุ้นอีกด้านหนึ่งยังมาจากการทำตลาดประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชนผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจวางแผนของนักท่องเที่ยวการพัฒนาและส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านกลางสุขภาพนานาชาติ 10 ปี (พ.ศ.2559-2568) และมุ่งสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical & Wellness) กำลังเดินทางได้อย่างได้ผลตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลกมีมูลค่า 1.6 ล้านบาท ขยายตัวปีละเกือบร้อยละ 10 ช่วยสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้ประกอบการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2551) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) อาจแบ่งออกได้ตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภทหลักดังนี้ 1.การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในที่พักรวม หรือ นอกที่พักรวมอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการและมีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การนวด อบ ประคบสมุนไพร การบริการสูดคนธบำบัด (Aroma Therapy) และวาริบำบัด (Water Therapy) 2. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing Tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการท่องเที่ยวไปรับบริการบำบัดรักษาสุขภาพการรักษายาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การทำฟันและการรักษาสุขภาพฟัน

การผ่าตัดเสริมความงาม การผ่าตัดแปลงเพศ และอื่น ๆ เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อน โดยจากการสำรวจแหล่งน้ำพุร้อนของกรมทรัพยากรธรณี พบว่า เมืองไทยมีน้ำพุร้อน ทั้งหมด 118 แห่ง กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย แบ่งเป็นภาคเหนือ 67 แห่ง ใน 13 จังหวัด ภาคกลาง 11 จังหวัด ใน 5 จังหวัด ภาคตะวันออก ใน 2 จังหวัด และภาคใต้ ใน 10 จังหวัด โดยเฉลี่ยอุณหภูมิของน้ำร้อนธรรมชาติที่ผิวดินอยู่ระหว่าง 40 – 100 องศาเซลเซียส น้ำพุร้อนในประเทศไทยส่วนใหญ่นำมาอาบและแช่ได้ไม่มีสารละลาย หรือแร่ธาตุที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ น้ำพุร้อนส่วนมากจึงถูกใช้ประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ นักท่องเที่ยวที่ห่วงใยสุขภาพ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป., น. 2 -3) ทำให้ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติเป็นความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ผสมผสานในด้านความเป็นธรรมชาติและทางด้านการส่งเสริมสุขภาพและสปา แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติไม่น้อย ทั้งนี้เพราะปัจจุบันคนส่วนใหญ่หันมาใส่ใจสุขภาพมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติจึงถือได้ว่าเป็นรูปแบบการดูแลสุขภาพที่เรียกว่า ธรรมชาติบำบัด โดยการใช้ธรรมชาติในการบำบัดรักษาหรือเสริมสร้างสุขภาพนั้นเป็นการผ่อนคลายทำให้เกิดความสุขทางร่างกายและจิตใจควบคู่กัน (บรรจบ ชุณหสวัสติกุล, 2546) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ผสมผสานอย่างลงตัวในภาพลักษณ์อันโดดเด่น ของประเทศไทยปัจจุบันพบว่ากรรวิวและโซเซียลมีเดียเป็นสื่อที่ทรงพลังมากที่สุดต่อผู้บริโภคโดย เฉพาะกลุ่มท่องเที่ยว ร้านอาหาร สินค้าเพื่อความงาม และบริการเสริมความงาม จากการสำรวจ พบว่า ผู้บริโภคกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ มักเชื่อรีวิวและข้อมูลที่มีการแชร์บนโลกออนไลน์มากกว่าสื่ออื่น ๆ เนื่องจากเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้บริโภคได้รับรู้กระแสและความคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้าจากผู้คนที่ทั่วโลกสื่อดั้งเดิมอย่างโทรทัศน์ยังมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเป็นกลุ่มสินค้าที่ไม่ต้องใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจมากนัก (ศุภชัย ศรีษะภูกิจธุรกิจ ธนาการไทยพาณิชย์, 2560) ปัจจุบันมีงานวิจัยจำนวนมากศึกษาในรูปแบบงานวิจัยเชิงปริมาณในเรื่องของออนไลน์ดาด้าหรือเว็บไซต์ดาด้า แต่ขนาดเดียวกันงานวิจัยที่วิเคราะห์จากเสียงสะท้อนจากเว็บไซต์ไม่ค่อยมีข้อมูลทฤษฎีให้เป็นที่ประจักษ์ จากบทความข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการวิเคราะห์วิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อน กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ผ่านทางเว็บไซต์ออนไลน์ (Tripadvisor) เพราะการเปรียบเทียบจะทำให้เห็นการพัฒนาที่ชัดเจนรวมถึงเพื่อเป็นแนวทางในการเดินทางมาท่องเที่ยวยังบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง แก่นักท่องเที่ยวอีกทั้งข้อมูลจากงานวิจัยสามารถเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงแก้ไขแหล่งท่องเที่ยว บ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติและส่งเสริมอาชีพกระจายรายได้แก่ชุมชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์คำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนในจังหวัดระนอง โดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อย

1.2.2 เพื่อจัดหัวข้อย่อยของคำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกออกเป็นข้อมูลเชิงบวกและเชิงลบ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ทำให้ทราบถึงข้อมูลเนื้อหาคำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางให้แก่นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้งในจังหวัดระนอง

1.3.2 ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานที่ท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนทราบถึงเนื้อหาคำวิจารณ์และทิศทางคำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขสถานที่ท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้จะเน้นการวิเคราะห์และจำแนกความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนในจังหวัดระนอง โดยแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยและนำความคิดเห็นหัวข้อย่อยจำแนกเป็นข้อมูลประเด็นเชิงบวกและเชิงลบ โดยใช้เนื้อหาข้อมูลทฤษฎีจากเว็บไซต์ (TripAdvisor)

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษานี้จะสำรวจความคิดเห็น คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวจากข้อมูลทฤษฎีประเภทเว็บไซต์ (TripAdvisor) ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษานี้จะวิเคราะห์ความคิดเห็นออนไลน์จากเว็บไซต์ (TripAdvisor) ในประเด็นเชิงบวกและเชิงลบของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนภายในบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การนวด การอบ การระคบสมุนไพร การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจนการตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาลและอื่น ๆ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่

มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) จึงมีการจัดรายการ

ท่องเที่ยวพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้วิถีใช้พลังงานจากธรรมชาติมาบำบัดรักษาและสร้างเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจให้สดชื่นผ่อนคลาย เป็นการเพิ่มพูนพลังกำลังให้สมบูรณ์แข็งแรง ปรับสภาพจิตใจและร่างกายให้สมดุล

น้ำพุร้อน หมายถึง ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีน้ำร้อนไหลขึ้นมาจากใต้ดิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภายในโลกยังคงมีความร้อนอยู่ ปัจจุบันพบแหล่งน้ำพุร้อน 112 แห่ง กระจายอยู่ทั่วไปตั้งแต่ทางภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคใต้ วัดอุณหภูมิน้ำร้อนที่ผิวดินอยู่ในช่วง 40 -100 องศาเซลเซียส โดยทั่วไปเรารู้จักน้ำพุร้อนเนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าน้ำพุร้อน แต่น้ำพุร้อนยังสามารถนำมาพัฒนาใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้า ด้านอุตสาหกรรมและการเกษตรกรรมอีกด้วย

การวิเคราะห์ หมายถึง การที่ผู้ฟังและผู้รับสารแล้วพิจารณาองค์ประกอบออกเป็นส่วน ๆ นำมาแยกประเภทลักษณะสาระสำคัญของสารกลวิธีการนำเสนอและเจตนาของผู้ส่งสาร

คำวิจารณ์ หมายถึง ข้อคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นหรือชม แสดงความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือแสดงความยกย่องชื่นชม อาจเป็นการวิจารณ์ในเรื่องที่ถูกหรือผิดทางวิชาการ ความดีหรือความชั่วทางความประพฤติ เช่น นักวิจารณ์ส่วนมากวิจารณ์เรื่องสั้นของเขาว่าน่าจะได้รับรางวัล นักวิชาการวิจารณ์ความคิดของผู้นำว่าใจแคบและมีอคติ งานเขียนของลูกวิจารณ์ว่าจิตใจทำลายศาสนา บางครั้งใช้ร่วมกับคำว่าวิจารณ์เป็นวิพากษ์วิจารณ์ เช่น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความร่ำรวยของเขาไม่มีใครรู้ ผู้คนจึงวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่าง ๆ นานา คำว่า วิจารณ์ ใช้ได้ทั้งทางดีและชมแต่โดยทั่วไปคนมักจะเข้าใจว่า วิจารณ์ นั้นหมายถึงติมากกว่าคำชม

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง บุคคล ชุมชน หรือ องค์กรที่ให้ความสนใจต่อผลการดำเนินการและกิจกรรมขององค์กร แผนงาน ซึ่งผลการดำเนินงานขององค์กรและแผนงานนั้นสามารถส่งผลกระทบและผลลบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ลูกค้า ผู้ส่งมอบ ผู้ถือหุ้น ผู้แทนจำหน่าย ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนผู้บริโภค สื่อสารมวลชน หรือองค์กรมูลนิธิที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์วิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทน้ำพุร้อน กรณีศึกษาบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร วรรณกรรมต่าง ๆ รวมทั้งรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้ประกอบการศึกษา โดยแบ่งตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

- 2.1 ลักษณะทั่วไปของบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.3 ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- 2.4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ TripAdvisor
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 ลักษณะทั่วไปของบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง

2.1.1 ลักษณะทั่วไปของบ่อน้ำร้อนพรรั้ง

บ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง ตั้งอยู่ที่ บ้านพรรั้ง ตำบลบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนองในเขตพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว โดยน้ำร้อนมีลักษณะใสสะอาด ไม่มีกลิ่นกำมะถันและก๊าซไข่เน่า มีคราบสีขาวของแคลเซียมติดอยู่กับหิน พบก๊าซซัลเฟอร์ขึ้นมากับน้ำพุร้อนบ้างไม่มากบ่อน้ำร้อนพรรั้ง เกิดจากสายน้ำแร่ ร้อน ที่มีอุณหภูมิสูงประมาณ 35-40 องศาเซลเซียส ไหลซึมออกมาจากผิวดิน และกระจายเป็นแอ่ง มีตาน้ำมากถึง 13 ตาน้ำ อยู่ใกล้ลำธาร บริเวณ บ่อน้ำร้อนได้รับการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงาม สามารถเดินชมพันธุ์ไม้นานาชนิด มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บ่อน้ำร้อนแบบแช่เท้า แบบแช่ทั้งตัว ที่อาบน้ำกลางแจ้ง ห้องสุขา ศาลาพักผ่อน ที่จอดรถ ร้านอาหาร และบ้านพัก เป็นต้นน้ำพุร้อนบ้านพรรั้ง เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการมาอาบน้ำแร่ แบบใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทั้งแบบไปเช้า-เย็นกลับ หรือพักค้าง เนื่องจากอยู่ห่างจากตัวจังหวัดระนอง เพียง 10 กิโลเมตร บ่อน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อยู่ห่างจากเขตเทศบาลเมืองระนองไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 4005 ห่างจากศาลากลางจังหวัดไปทางทิศตะวันออก เป็นบ่อน้ำแร่ร้อนแหล่งเดียวในประเทศไทย ที่ไม่มีสารกำมะถันเจือปนอยู่เลย สามารถดื่มได้จากแหล่งกำเนิด ตั้งอยู่ในพื้นที่ของสวนสาธารณะรักษะวาริน ถนนชลระอุ ตำบลเขานิเวศน์ เป็นบ่อน้ำแร่ร้อนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ 3 บ่อ ได้แก่ บ่อพ่อ บ่อแม่ และบ่อลูกสาว ทั้งสามบ่อตั้งอยู่ใกล้กันและมีอุณหภูมิความร้อนเฉลี่ยประมาณ 65 องศาเซลเซียส บ่อน้ำแร่ร้อนรักษะวารินได้รับการวิเคราะห์จากกรมวิทยาศาสตร์บริการว่าประกอบด้วยแร่ธาตุที่สำคัญ และเป็นแหล่งเดียวในประเทศไทยที่ไม่มีสารกำมะถันเจือปนอยู่เลย สามารถดื่มได้จากแหล่งกำเนิด ทั้งยังถือกันว่าเป็นน้ำบริสุทธิ์ เคยมีการนำน้ำแร่จากที่นี่ไปผ่านพิธีพุทธาภิเษก ทำน้ำศักดิ์สิทธิ์เพื่อใช้เป็นน้ำพระพุทธรมณดีในพระราชพิธีฉลอง

พระชนมพรรษาครบ 5 รอบของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ปัจจุบันทางจังหวัดมีการสร้างบ่อแช่น้ำร้อนเพื่อให้บริการแก่ประชาชน โดยต่อท่อเพื่อนำน้ำแร่ร้อนจากบ่อหลักทั้งสามบ่อมายังบ่อแช่น้ำร้อนที่สร้างขึ้นใหม่ และผสมกับน้ำอุณหภูมิกำเนิดเพื่อปรับลดความร้อนของน้ำลงให้เหลือประมาณ 40-50 องศาเซลเซียส บ่อแช่เท้าเปิดให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายสำหรับบ่อแช่ตัวต้องเสียค่าบริการคนละ 40 บาท และยังมี ศาลาโยคะร้อน เป็นลานปูนซีเมนต์มีหลังคาสูงโปร่ง ประชาชนสามารถเข้าไปนั่งหรือนอนในศาลาโยคะร้อนเพื่อรับไอร้อนจากถังน้ำแร่ซึ่งติดตั้งอยู่ใต้พื้นซีเมนต์ ซึ่งในส่วนนี้ก็ให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเช่นกัน บริเวณสวนสาธารณะรักษะวารินมีพื้นที่ด้านหนึ่งติดกับคลองหาดส้มแป้น ซึ่งเป็นลำธารธรรมชาติที่ไหลมาจากบนภูเขา ช่วงฤดูร้อนน้ำในลำธารจะสูงประมาณเข่า และมีโขดหินตลอดแนวลำธาร นักท่องเที่ยวนิยมมานั่งเล่นและลงเล่นน้ำที่นี่ เปิดบริการ 24 ชั่วโมง

ภาพที่ 2.1 บ่อน้ำร้อนรักษะวาริน

ที่มา: <https://bit.ly/3HS6BrB>

2.1.2 ลักษณะทั่วไปของบ่อน้ำร้อนพรรั้ง

น้ำพุร้อนพรรั้ง ตั้งอยู่ที่ บ้านพรรั้ง ตำบลบางรื่น อำเภอเมือง จังหวัดระนองในเขตพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว โดยน้ำร้อนมีลักษณะใสสะอาด ไม่มีกลิ่นกำมะถันและก๊าซไข่เน่า มีคราบสีขาวของแคลเซียมติดอยู่กับหิน พบก๊าซฟลูออรีนมากับน้ำพุร้อนบ้างไม่มากบ่อน้ำร้อนพรรั้ง เกิดจากสายน้ำแร่ร้อน ที่มีอุณหภูมิสูงประมาณ 35-40 องศาเซลเซียส ไหลซึมออกมาจากผิวดิน และกระจายเป็นแอ่ง มีตาน้ำมากถึง 13 ตาน้ำ อยู่ใกล้ลำธาร บริเวณ บ่อน้ำร้อนได้รับการปรับสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงาม สามารถเดินชมพันธุ์ไม้นานาชนิด มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บ่อน้ำร้อนแบบแช่เท้า แบบแช่ทั้งตัว ที่อาบน้ำกลางแจ้ง ห้องสุขาศาลาพักผ่อน ที่จอดรถ ร้านอาหาร และบ้านพัก เป็นต้นน้ำพุร้อนบ้านพรรั้ง เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการมาอาบน้ำแร่ แบบใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทั้งแบบไปเช้า-เย็นกลับ หรือพักค้าง เนื่องจากอยู่ห่างจากตัวจังหวัดระนองเพียง 10 กิโลเมตร

ภาพที่ 2.2 บ่อน้ำร้อนพรรั้ง

ที่มา: https://www.ranongcities.com/travel/travel_top/detail/7

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้นหรือเพื่อหาความรู้ โดยองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (อังกฤษ: World Tourism Organization United Nations World Tourism Organization: UNWTO) กำหนดไว้ว่า การท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทางโดยระยะทางมากกว่า 40 กิโลเมตรจากบ้าน เพื่อจุดประสงค์ในการพักผ่อนหย่อนใจ สำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้มีพัฒนาการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2467 สมัยพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ครั้นทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟ ซึ่งในครั้งนั้นการท่องเที่ยวในประเทศไทย ยังเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมธรรมชาติและสถานที่ราชการ หรือสถานที่สำคัญที่ชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยสร้างขึ้น แต่เมื่อประมาณ 10 ปี ที่ผ่านมาทางองค์การการท่องเที่ยวโลก ได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่

- 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism)
- 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism)
- 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism)

2.2.2 ประเภทของการท่องเที่ยว

- (1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism) ประกอบด้วย

(1.1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

(1.2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยว อย่งมีความรับผิดชอบต่อในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

(1.3) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศักยภาพธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่าง ๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

(1.4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงามความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

(1.5) การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจันทรคติที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยะจักรวาล มีความรู้ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

(2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism) ประกอบด้วย

(2.1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้ มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อ มีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

(2.2) การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and traditional tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่าง ๆ และมีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

(2.3) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural tourism / village tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

(3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism) ประกอบด้วย

(3.1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (health beauty and spa)

(3.2) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิเพื่อให้มีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทย การนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

(3.3) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นมีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

(3.4) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สนุกเกอร์ กระดานโต้คลื่น สกีน้ำ เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

(3.5) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเขาไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้นหวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

(3.6) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home stay & farm stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

(3.7) การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้านปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างน้อย 1 เดือน

(3.8) การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive travel) หมายถึง การจัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้าชิ้น ๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่าง ๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจัดนำเที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พักและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจัตรายการพักผ่อนตั้งแต่ 2 – 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

(3.9) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=meeting/I= incentive/ C=conference / E=exhibition) เป็นการจัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจัดนำเที่ยวก่อนการประชุม (pre-tour) และการจัตรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (post-tour) โดยการจัตรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักค้างแรม 2-4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

(3.10) การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจัตรายการนำเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 – 7 วันหรือมากกว่านั้นเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (eco-agro tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (agro-historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (eco-adventure travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (geo- historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (agro-cultural tourism) เป็นต้น

นอกจากนี้ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวได้พิจารณาจากความต้องการหรือพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเพิ่มเติมทำให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดใหม่ขึ้นมา เช่น Green tourism ที่คนมาท่องเที่ยวจะต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือช่วยลดภาวะโลกร้อน เช่น การท่องเที่ยวในเกาะสมุย หรือ War tourism ที่นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสกับอดีตในสมัยสงคราม เช่น การท่องเที่ยวสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรีหรือ Volunteer tourism ที่นักท่องเที่ยวเป็นอาสาสมัครมาช่วยทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในสถานที่และเดินทาง

ท่องเที่ยวต่อ เช่น การที่มีอาสาสมัครมาช่วยงานสันทนาการในประเทศไทย เป็นต้น โดยสรุป การท่องเที่ยวในประเทศไทย มีหลากหลายขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเอง และขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ผลของการท่องเที่ยวจะเกิดมิติในแง่บวกหรือลบ ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวว่ามีพฤติกรรมอย่างไร (วาริชต์ มัธยมบุรุษ, ม.ป.ป.)

2.2.3 นักท่องเที่ยว (Tourist)

นักท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นผู้สร้างอุปสงค์ (Demand) ความต้องการที่จะบริโภคสินค้าหรือใช้บริการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดอุปทาน (Supply) สินค้าและบริการนำไปสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว เพื่อที่จะได้วางแผนจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีศักยภาพในการให้บริการ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (ทิพวรรณ พุ่มมณี, 2561) โดยทั่วไปนักท่องเที่ยวจะหมายถึงผู้ที่เดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมวลมนุษยชาติที่มีมาแต่อดีตกาลและสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อปี ค.ศ. 1937 องค์การสันนิบาตประชาชาติ (League of Nation: L.O.N.) ได้พิจารณาบทนิยามของนักท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยวระหว่างประเทศโดยให้ถือว่านักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ได้แก่ บุคคลที่เดินทางอยู่ในประเทศหนึ่งประเทศใด ที่มีถิ่นที่พำนักอาศัยอยู่เป็นประจำ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง และได้ขยายความเพื่อให้เห็นว่าบุคคลใดเป็นนักท่องเที่ยวหรือบุคคลใดไม่เป็นนักท่องเที่ยว ดังนี้

บุคคลที่นับเป็นนักท่องเที่ยว

- (1) ผู้เดินทางเพื่อความรื่นรมย์หรือเพื่อสุขภาพ
- (2) ผู้เดินทางไปประชุมหรือประกอบภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง
- (3) ผู้เดินทางเพื่อทำธุรกิจบางอย่าง
- (4) ผู้เดินทางมากับเรือท่องเที่ยว (Cruise) แม้ว่าจะแวะพักปลายทางน้อยกว่า 24 ชั่วโมง

บุคคลที่ไม่นับเป็นนักท่องเที่ยว

(1) ผู้เดินทางมาเพื่อประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ที่มีรายได้ในประเทศนั้น โดยจะมีสัญญาไว้กับผู้ใดก่อนหรือไม่ก็ตาม

- (2) ผู้เดินทางมาเพื่อตั้งถิ่นฐานถาวรในประเทศนั้น
- (3) ผู้มีภูมิลำเนาอยู่ตามชายแดนที่ข้ามพรมแดนไปทำงานนอกประเทศทุกวันทำงาน
- (4) ผู้เดินทางไปเป็นนักเรียน นักศึกษา ที่พักอาศัยอยู่ในที่ที่จัดไว้เป็นหอพักนักเรียน นักศึกษา
- (5) ผู้เดินทางผ่านโดยมิได้แวะลงมาจากพาหนะ แม้จะเป็นการเดินทางเข้าอาณาเขตของประเทศ

ใดและเป็นเวลามากกว่า 24 ชั่วโมง

ต่อมาในปี ค.ศ. 1950 สหพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization: IUTO) ได้พิจารณาบทนิยามของสันนิบาตประชาชาติใหม่ โดยตกลงให้นักเรียนนักศึกษาที่มาจากต่างประเทศ นับเป็นนักท่องเที่ยวด้วย เพราะค่าใช้จ่ายของนักเรียนนักศึกษาเหล่านั้น

มาจากต่างประเทศ นอกจากนั้นยังพิจารณาให้ผู้เดินทางที่ตั้งใจมาเที่ยว ณ ประเทศหนึ่งและอยู่ไม่ถึง 24 ชั่วโมง นับเป็น “Excursionist” ซึ่งอาจเรียกในภาษาไทยว่า “นักท่องเที่ยว” หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีองค์การสหประชาชาติ (United Nation: UN) เกิดขึ้นแทนสันนิบาตประชาชาติ ปี ค.ศ. 1963 ในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและระหว่างประเทศ (International Travel and Tourism) ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ได้มีการพิจารณาบทนิยามเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว เสนอองค์การสหประชาชาติประกาศให้ทุกประเทศทั่วโลกใช้ในความหมายเดียวกัน ดังนี้ ผู้มาเยือน (Visitor) หมายถึง บุคคลที่เดินทางไปยังประเทศที่ตนมิได้พักอาศัยอยู่เป็นประจำ ด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตามที่มิใช่ไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ ผู้มาเยือน จึงหมายรวมถึงผู้เดินทาง 2 ประเภท คือ นักท่องเที่ยว (Tourist) หรือนักท่องเที่ยวค้างคืน ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว ที่พักอยู่ในประเทศที่มาเยือนไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง และเดินทางมาเยือนเพื่อการพักผ่อน พักผ่อน ทัศนศึกษา ประกอบศาสนกิจ ร่วมการแข่งขันกีฬา ติดต่อธุรกิจ และร่วมการประชุมสัมมนา

นักทัศนาจร (Excursionist) หรือนักท่องเที่ยวไม่ค้างคืน ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว และอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของนักท่องเที่ยว คือ ผู้เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาหาความรู้ การบันเทิง หรือการอื่นใด

2.3 แนวคิดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การพัฒนาและส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพเพื่อยุทธศาสตร์การพัฒนาไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568) และมุ่งสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical & Wellness) กำลังเดินหน้าอย่างได้ผล ตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั่วโลกมีมูลค่า 1.6 ล้านล้านบาท ขยายตัวปีละเกือบ 10 เปอร์เซ็นต์ ช่วยสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้ประกอบการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 30 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Medical & Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวตามกรุงเทพฯ และเมืองท่องเที่ยวสำคัญ อาทิ ภูเก็ต พัทยา และเชียงใหม่ ซึ่งพร้อมในด้านบริการทางการแพทย์และบริการด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ บริการด้านการแพทย์ที่นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมใช้บริการในไทย ได้แก่ การตรวจเช็คสุขภาพ การทำเลสิก ศัลยกรรมความงาม ทันตกรรม การผ่าตัด และการพักผ่อน เป็นต้น นอกจากนี้ บริการด้านแพทย์ทางเลือกของไทย อาทิ นวดแผนไทย และสปา มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับไปทั่วโลก ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาใช้บริการในไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมตั้งแต่การเดินทางเข้ามาใช้บริการ ไปจนถึงการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมทางการแพทย์และการแพทย์ทางเลือกซึ่งยากที่จะกำหนดขนาดของตลาดโดยรวมได้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ตลาดในสวนที่ใช้บริการทางการแพทย์จากโรงพยาบาลเอกชนสามารถประเมินขนาดของตลาดได้จากสถิติการเข้ามาใช้บริการ ร้อยละ 60 จะเป็นชาวต่างชาติที่ทำงานในประเทศไทย และร้อยละ 40 เป็นชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาใช้บริการทางการแพทย์ การดำเนินงานในระยะเร่งด่วน ภายใน 2 ปี พ.ศ.

2559-2560 เร่งจัดทำระบบประกันสุขภาพสำหรับต่างชาติ การพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนนาร่อง 7 จังหวัด ขยายเวลาพำนักในไทย กรณีเข้ารับรักษาพยาบาลกลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม และจีน จาก 14-30 เป็น 90 วัน จัดทำแพ็คเกจสุขภาพพัฒนาสถานบริการทั้งภาครัฐและเอกชนในจังหวัดท่องเที่ยว พัฒนาและส่งเสริมธุรกิจบริการเชิงสุขภาพ ล่าสุด รัฐบาลเพิ่มมาตรการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยขยายเวลาพำนักในราชอาณาจักรไทยเพิ่มขึ้นรวม 90 วันสำหรับกลุ่มประเทศ CLMV และสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางมารับการรักษาพยาบาลในไทย นอกจากนี้ยังขยายระยะเวลาพำนักระยะยาวเป็นเวลา 10 ปีให้แก่ชาวต่างชาติจาก 14 ประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร แคนาดา และสหรัฐอเมริกา ซึ่งทั้งสองมาตรการจะช่วยส่งเสริมให้การเป็นศูนย์กลางสุขภาพระดับโลกของประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาประเทศมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ ยังขาดการประชาสัมพันธ์และทำการตลาดเป็นที่มาการวางยุทธศาสตร์ให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ผู้ประกอบการอาจจะขยายฐานลูกค้าครอบคลุมตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ อาทิ จีน และบางประเทศในอาเซียน เช่น ประเทศเวียดนาม ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งถือเป็นตลาดขนาดใหญ่ ในขณะที่ระบบสาธารณสุขอาจจะยังไม่เพียงพอกับความต้องการของคนในประเทศ ส่งผลให้กลุ่มคนที่มีกำลังซื้อต้องเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลยังต่างประเทศ และประเทศไทยน่าจะเป็นหนึ่งในประเทศเป้าหมายสำหรับลูกค้ากลุ่มดังกล่าว โลกกำลังกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุซึ่งต้องการดูแลสุขภาพเพื่อให้ตัวเองมีอายุยืนยาวขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เดินทางเข้ามาในเมืองไทย ซึ่งในอนาคตการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะทำรายได้ให้มากขึ้น และต้องการให้นักท่องเที่ยวอยู่ได้นานขึ้น แต่ทั้งนี้ ยังมีจุดอ่อนคือเรื่องการสื่อสารด้านภาษาต่างประเทศที่ยังเป็นอุปสรรค (พรณี ตั้งใจสถาปัติย์, 2565)

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามใน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต และพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยว เพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและ / หรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธี การนวด/อบ/ ประคบสมุนไพร การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจน การตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาล และอื่น ๆ โดยเป็นการท่องเที่ยว ที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไป การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) จึงมีการจัดรายการท่องเที่ยวพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้วิถีชีพลังงานจากธรรมชาติมาบำบัดรักษาและสร้างเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิต ให้สดชื่นผ่อนคลาย เป็นการเพิ่มพูนพลังกำลังให้สมบูรณ์แข็งแรง ปรับสภาพจิตใจและร่างกายให้สมดุล

2.3.2 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) อาจแบ่งออกได้ตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยว และความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งมาทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในที่พักผ่อนหรือนอกที่พักผ่อนอย่างถูกวิธี ตามหลักวิชาการและมีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริง เช่น การนวด / อบ / ประคบสมุนไพร การบริการสวดคนธำบาศ (Aroma Therapy) และวาริบำบัด (Water Therapy) การอาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน การฝึกกายบริหารท่าฤๅษีดัดตน การฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสนา การบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และอื่น ๆ โดยทั่วไป จึงมักนิยมการเดินทางไปท่องเที่ยวในชนบทต่างจังหวัดที่มี แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สวยงาม โดยจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลายบรรจุไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวด้วย และเลือกพักผ่อนในสถานที่พักตากอากาศประเภทโรงแรมหรือรีสอร์ทที่มีศูนย์สุขภาพหรือศูนย์กีฬาให้บริการส่งเสริมสุขภาพที่มีมาตรฐานคุณภาพอย่างแท้จริง เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในสถานที่พักผ่อนนั้น ๆ จัดไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น ในการให้บริการดังกล่าวแก่นักท่องเที่ยวผู้ประกอบการและผู้ให้บริการจึงต้องดำเนินการพัฒนาบริการ จัดโปรแกรมการท่องเที่ยว และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและได้มาตรฐานคุณภาพที่ เหมาะสม การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริม สุขภาพจึงถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับการนิยมแพร่หลายเป็นอย่างมาก และมีประโยชน์ในการสร้างจิตสำนึกต่อการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของ นักท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปในตัวอีกด้วย

2. การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Heath Healing Tourism) เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการท่องเที่ยวไปรับบริการบำบัดรักษาสุขภาพการรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างแท้จริงเช่นการตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การทำฟันและการรักษาสุขภาพฟัน การผ่าตัดเสริมความงาม การผ่าตัดแปลงเพศ และอื่น ๆ เป็นต้น โดยทั่วไปจึงมักมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่บรรจุโปรแกรมการเข้ารับบริการบำบัดรักษาโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพจึงเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่ง ประโยชน์ต่อการรักษาฟื้นฟูสุขภาพนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ จุดประสงค์หลักของการท่องเที่ยวทั้ง 2 ประเภทนี้ คือ การส่งเสริมบำรุงรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต การบำบัดรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ตลอดจนการได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสังสรรค์ทางสังคมเพื่อการ สร้างเสริมสุขภาพที่ดีกับผู้อื่นในระหว่างการท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติ และค่านิยมในการส่งเสริมและรักษาฟื้นฟูสุขภาพให้สมบูรณ์ด้วยตัวเองมากยิ่งขึ้น การสร้างเสริมสุขภาพด้วยตนเองนั้นสามารถแสดงออกมาในรูปแบบของการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬา การควบคุมน้ำหนักตัว การนิยมเลือกรับประทานอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ การทำจิตใจให้สงบด้วยการฝึกปฏิบัติสมาธิตามแนวพุทธศาสนา และการใช้ยารักษาโรคจากสมุนไพรที่มีผลกระทบบ้างเล็กน้อย

2.3.3 รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

ในประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Promotion Tourism) มีรูปแบบการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างหลากหลาย

1. ทัวร์แพทย์แผนไทย เยี่ยมชมวัดโพธิ์ที่มีประวัติความเป็นมาที่มีชื่อเสียงเก่าแก่ ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของประเทศไทย รับฟังการบรรยายสรุปและชมการสาธิตการนวดไทยแผนโบราณเพื่อการรักษาโรคและการ ส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนเรียนรู้และฝึกปฏิบัติวิธีการนวดไทยแผนโบราณจากผู้ที่มีความสามารถ เปรียบเทียบวิธีการนวดแผนโบราณของประเทศไทยกับการนวดของประเทศอื่น ๆ ของโลก

2. ทัวร์อาหารสมุนไพร เยี่ยมชมศูนย์เกษตรสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์สมุนไพร และศึกษาเรียนรู้ความมหัศจรรย์แห่งภูมิปัญญาไทยที่สร้างสรรค์โรงวัฒนธรรม ทางด้านอาหารสมุนไพรไร้พิษที่มีแคลอรีต่ำและเครื่องดื่มสมุนไพรที่มี ประโยชน์ต่อสุขภาพ การนวดแพทย์แผนไทยและอบสมุนไพรเพื่อบำบัดรักษาโรคและบำรุงรักษาสุขภาพ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสนา / ฝึกโยคะ / ฝึกกายบริหารท่าฤๅษีดัดตน และชมการสาธิตกระบวนการผลิตอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพร

3. ทัวร์สมุนไพรชนบท เยี่ยมชมทัศนศึกษาการปฏิบัติงานของกลุ่ม ชมรม สมาคม และผู้สนใจสมุนไพรเพื่อการรักษาโรคและบำรุงร่างกายในชนบทต่างจังหวัดที่ยัง อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและหมอฟันบ้านโดยจัดให้มีการเยี่ยมชมสวนสมุนไพร ในสถานที่จริงและรับฟังการบรรยายสรุป รวมทั้งการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับหมอฟันบ้านและชาวบ้านสมาชิกกลุ่ม ชมรมหรือสมาคมสมุนไพร

4. ทัวร์เกษตรธรรมชาติ เยี่ยมชมแหล่งการทำเกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริและการเรียนรู้ปลูกผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ ด้วยการฝึกฝนวิธีการปลูกผักพื้นบ้านสำหรับบริโภคได้เอง การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยในการทำเกษตรยั่งยืนแผนใหม่ ไร้ปุ๋ย ไร้ยาฆ่าแมลง โดยมีการทัศนศึกษาและพบปะสนทนาและพูดคุย กับนักวิชาการพื้นบ้านเกษตรกรรมไทย

5. ทัวร์น้ำพุร้อนและอาบน้ำแร่ เยี่ยมชมทัศนศึกษาแหล่ง น้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่ ที่มีอยู่ในหลายจังหวัดทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศไทย และพักในโรงแรมและรีสอร์ทที่ตั้งอยู่ในหรือใกล้สถานที่ให้บริการอาบน้ำแร่ เพื่อบำบัดสุขภาพ โดยมีการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจไปในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงาม ในจังหวัดอันเป็นที่ตั้งของน้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่นั้น

6. ทัวร์ฝึกสมาธิและบำเพ็ญภาวนา เยี่ยมชมวัดป่ากลางธรรมชาตินั้นสวยงามและสงบสุข ทำการฝึกปฏิบัติแนวสมาธิพุทธศาสนา เพื่อสร้างความสงบเยือกเย็นของจิตใจท่ามกลางสภาพธรรมชาติที่ร่มรื่นงดงาม หรือนั่งวิปัสสนาบำเพ็ญภาวนาขั้นสูงในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ใน วัดป่าธรรมชาติ โดยมีการให้คำปรึกษาแนะนำวิธีปฏิบัติสมาธิอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อ การคลายเครียดในชีวิตประจำวัน รวมทั้งศึกษาเรียนรู้ปรัชญาชีวิตและจิตวิญญาณตะวันออก

7. ทัวร์แหล่งธรรมชาติ เยี่ยม ชมแหล่งธรรมชาติและเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพที่สวยงาม โดยการเดินป่าสมุนไพรหรือขี่จักรยานเสือภูเขาชมธรรมชาติและ ความหลากหลายทาง ชีวภาพใน

อุทยานแห่งชาติและป่าธรรมชาติ รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างหลากหลายในสถานที่พักผ่อนประเภทโรงแรมและ รีสอร์ทที่มีสถานบริการส่งเสริมสุขภาพแบบสปาให้เลือกใช้บริการได้ รูปแบบบริการการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ในประเทศไทยได้มีการจัดรูปแบบกิจกรรมการให้บริการส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างหลากหลายบรรจุไว้ในโปรแกรมท่องเที่ยว เชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) ที่บริษัทนำเที่ยวเสนอขายให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้แก่ การนวดแผนไทย ถือเป็นวิธีบำบัดรักษาโรคของไทยที่มีมาแต่ดั้งเดิม เริ่มต้นมาจากความพยายามในการบรรเทาอาการปวดเมื่อย ฟกช้ำ ด้วยการสัมผัสจับต้อง หรือกดบริเวณที่เจ็บเพื่อช่วยเหลือนตนเองและส่งเสริมประสบการณ์มาเป็นการนวด เริ่มจาก การนวดตนเอง นวดเพื่อช่วยเหลือบุคคลในครอบครัวและกระจายกว้างขวางออกไปในชุมชน ประโยชน์ของการนวดแผนไทยคือ (1) ช่วยทำให้ระบบหมุนเวียนของโลหิตดี สุขภาพแข็งแรง (2) ช่วยทำให้การเคลื่อนไหวของสรีระคล่องแคล่วอย่างธรรมชาติ (3) สามารถบรรเทาโรค และอาการปวดต่าง ๆ ของข้อต่อและกล้ามเนื้อ (4) เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและถ่ายทอดความเอื้ออาทรต่อผู้ถูกนวด

2.4 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ TripAdvisor

เว็บไซต์ Tripadvisor ถูกก่อตั้งขึ้นในปี 2000 โดยในช่วงแรกเว็บไซต์เป็นคณนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ด้วยตัวเองแต่ในปัจจุบันเว็บไซต์ได้เปลี่ยนมาเป็นแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วมสร้างเนื้อหา หรือเรียกว่า User-generated content นอกเหนือจากเว็บไซต์ Tripadvisor แล้วนั้น ปัจจุบันบริษัทยังเป็นเจ้าของเว็บไซต์ Citymaps.com, Flipkey.com และอื่น ๆ อีกกว่า 20 เว็บไซต์ เว็บไซต์ Tripadvisor มีข้อมูลการรีวิวสถานที่ต่าง ๆ มากกว่า 730 ล้านครั้ง ใน 48 ประเทศ 28 ภาษา และมีผู้เข้าชมรวมกันมากกว่า 490 ล้านคนในแต่ละเดือน นอกเหนือจากข้อมูลรีวิว และความเห็นในเว็บไซต์ ผู้ใช้งานยังสามารถเปรียบเทียบราคาห้องพักต่าง ๆ จากกว่า 200 เว็บไซต์ ได้เช่นกัน

TripAdvisor เป็นเว็บไซต์ท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลก ที่มีนักท่องเที่ยวหลายล้านคนเข้าเยี่ยมชมทุกเดือน เพื่อค้นหาข้อมูล และวางแผนทริปที่สมบูรณ์แบบ ที่พัก ร้านอาหาร และสถานที่ท่องเที่ยว สามารถบันทึกข้อมูลสถานที่ให้บริการบน TripAdvisor TripAdvisor (NASDAQ : TRIP) แพลตฟอร์มการท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลกช่วยให้นักท่องเที่ยว 463 ล้านคน ในแต่ละเดือนสามารถทำให้ทุกทริปของตนเป็นทริปที่ดีที่สุดได้นักท่องเที่ยวทั่วโลกใช้เว็บไซต์และแอป TripAdvisor ในการค้นหารีวิวและความคิดเห็นอ้างอิงจาก libdoc.dpu.ac.th เกี่ยวกับที่พัก ร้านอาหาร ทัวร์สายการบิน และเรือสำราญต่าง ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงกำลังวางแผนหรือกำลังท่องเที่ยวอยู่ก็ตามนักท่องเที่ยวจะหันมาใช้ TripAdvisor เพื่อเปรียบเทียบโรงแรม เที่ยวบิน และเรือสำราญราคาถูก ทำการจองทัวร์และสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยม รวมถึงการจองโต๊ะในร้านอาหารดี ๆ TripAdvisor ซึ่งเป็นเพื่อนเดินทางที่ดีที่สุดของคุณมีให้บริการใน 49 ประเทศและ 28 ภาษาบริษัทย่อยและบริษัทในเครือของ TripAdvisor, Inc. เป็นเจ้าของและดำเนินการเว็บไซต์และธุรกิจต่าง ๆ ที่รวมถึงแบรนด์สื่อเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

TripAdvisor เป็นเว็บไซต์ท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมทุกเดือนเพื่อค้นหาข้อมูลและวางแผนทริปที่สมบูรณ์แบบ ที่พัก ร้านอาหาร และสถานที่ท่องเที่ยวสามารถแสดงข้อมูลบน Trip Advisor ธุรกิจโรงแรมและบริการ แสดงให้เห็นว่าวิธีนี้นั้นให้คุณค่าแก่ธุรกิจโรงแรมและการบริการได้อย่างมากการรีวิวจากแขกจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วาสนา ขวัญทองยิ้ม (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อในร้อนในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน ผลการศึกษาพบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.40 มีอายุต่ำกว่า 29 ปี ร้อยละ 44.87 อาชีพพนักงานบริษัทร้อยละ 40.20 ระดับการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 57.40 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 9,001 – 39,000 บาท ร้อยละ 40.27 โดยความคาดหวังของนักท่องเที่ยวอันดับแรกคือด้านห้องอาบน้ำ ห้องสุขา ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ล็อกเกอร์ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 รองลงมาด้านห้องแช่น้ำพุร้อน บ่อแช่น้ำร้อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ด้านการจัดการความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ตามลำดับ

ฉันทิช วรรณถนอม (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 20-30 ปี ผู้เข้าชมรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท และพวกเขาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี วัตถุประสงค์หลักของการเยี่ยมชมของพวกเขาคือการผ่อนคลาย 3 – 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์กับเพื่อนและครอบครัว พวกเขามักจะเดินทางในวันหยุดสุดสัปดาห์โดยการเดินทางหนึ่งวันด้วยรถยนต์ส่วนตัวกิจกรรมหลักคือ การแช่น้ำร้อนในการอาบน้ำ ผู้เข้าชมมีความพึงพอใจความสามารถในการให้บริการอย่างทั่วถึงเพื่อผู้เข้าชมทั้งหมด สำหรับพนักงานมีความพึงพอใจต่อความดีของผู้ให้บริการและกิจกรรมท่องเที่ยวโดยเฉพาะการอาบน้ำแร่แช่น้ำร้อน คำแนะนำที่พัฒนาขึ้นสำหรับการให้บริการ ณ สถานที่ ควรมีเครื่องมือทำความสะอาดและพื้นที่จอดรถมากขึ้น เพื่อความสะดวกควรมีห้องลงและโครงสร้างพื้นฐานขั้นพื้นฐานที่พัฒนาเพิ่มเติมสำหรับบุคลากร พวกเขาควรมีทักษะภาษาต่างประเทศและความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องสำหรับกิจกรรมควรมีกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่สำหรับผู้มาเยือนในอนาคต

วนารัตน์ กรอสิรานุกูล (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาน้ำพุร้อนพระร่วง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาน้ำพุร้อนพระร่วงมีศักยภาพและแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนที่ได้มาตรฐานสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา ได้แก่ 1) ปรับปรุงการคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงให้มีความสะดวกมากขึ้น ควรมีรถประจำทาง 2) พัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นธรรมชาติมากขึ้น 3) ปรับปรุงความสะดวกสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะอาดและบริการเชิงสุขภาพ 4) พัฒนามาตรฐานการบริการ สปา ร้านอาหาร ป้ายบอกทาง และ 5) พัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะด้านการประชาสัมพันธ์ การต้อนรับและบริการต่าง ๆ ผลการศึกษายังได้แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนอย่างแท้จริง

จามรี ชูศรีโณม (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความพร้อมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาอุทยานบ่อน้ำร้อน ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนอุทยานบ่อน้ำร้อน ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ต้องปรับปรุงการให้บริการ ส่วนศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติของอุทยานบ่อน้ำร้อน อยู่ในระดับมาตรฐานดีเยี่ยมหรือสัญลักษณ์ห้าดาว 2) ด้านศักยภาพของผู้นำชุมชนด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ผู้นำชุมชนมีศักยภาพมากที่สุดในด้านบุคลิกภาพและคุณธรรม ส่วนที่ต้องการพัฒนามากที่สุด คือ ด้านบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและ 3) ด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติและน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการและเจ้าหน้าที่ บุคลากรผู้ให้บริการ

อริศรา ห่องทรัพย์ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทยประกอบด้วย 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น 2) ควรปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสวยงาม 3) ควรปรับปรุงเรื่องความสะดวกโดยรวมของสถานที่ท่องเที่ยว 4) ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ 5) ควรซ่อมแซมห้องสุขา ห้องแช่น้ำพุร้อน และห้องอาบน้ำพุร้อน ให้มีสภาพที่ดี 6) ควรจัดให้มีป้ายนิทรรศการแนะนำแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ใกล้เคียง 7) ควรมีการปรับอัตราค่าบริการให้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาและบริการที่ดี 8) ควรปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานทุกประเภทให้ตีมีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว 9) ควรปรับปรุงมาตรการการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม และจัดให้มีชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น 10) ควรมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาครัฐร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 11) ควรพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ 12) ควรมีการแบ่งส่วนงานฝ่ายส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน

เอี่ยมทรัพย์ ศรีทอง (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง น้ำพุร้อน (Onsen): นวัตกรรมจัดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและบำบัดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า การวิจัยพบรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวทั้ง 5 จังหวัด 17 แหล่งน้ำพุร้อน พบว่า มีรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากทั้ง 5 จังหวัด โดยให้ความสำคัญกับแหล่งน้ำพุร้อนมีบรรยากาศดี ร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ ด้านการบริการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวให้มีความสำคัญกับน้ำพุร้อนมีความ

สะอาด บริสุทธิ์ ด้านการตลาด นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับแหล่งน้ำพุร้อนมีสปาและนวดแผนไทยไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวพุร้อนทั้ง 5 จังหวัด 17 แหล่งน้ำพุร้อน พบว่ามีศักยภาพที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สามารถแบ่งกลุ่มได้ 5 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 บ่อน้ำพุร้อนที่มีการรวบรวมไว้แล้วเบื้องต้นแต่บ่อน้ำร้อนนั้นหายแล้วร้อนกลายเป็นพื้นดินตามปกติ ได้แก่ บ่อน้ำร้อนแม่वंศ์ จ.กำแพงเพชร

กลุ่มที่ 2 มีการรวบรวมเป็นบ่อน้ำพุร้อนแล้วเบื้องต้นแต่ไม่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้เปิดให้บริการให้บุคคลภายนอกเข้าไปใช้ ไม่มีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ บ่อน้ำร้อนโป่งน้ำร้อน บ่อน้ำร้อนปู่เฟื่อง บ่อน้ำร้อนค่ายรัตนรังสรรค์

กลุ่มที่ 3 มีการรวบรวมน้ำพุร้อนแล้ว พบว่า มีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาบ้างแต่ประสบปัญหาในการพัฒนาและการบริหารจัดการ ได้แก่ บ่อน้ำร้อนโป่งกระทิง บ่อน้ำร้อนพรุหลุมพี บ่อน้ำร้อนห้อยหมากเสียม

กลุ่มที่ 4 มีการรวบรวมเป็นแหล่งน้ำพุร้อนมีการเตรียมการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาและเริ่มต้นให้บริการเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและมีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ได้แก่ ธารน้ำร้อนบ่อคลึง บ่อน้ำร้อนโป่งพระบาท บ่อน้ำร้อนผาเสด็จล้านนาออนเซ็น บ่อน้ำร้อนดอยสะเก็ด บ่อน้ำพุร้อนพรัง

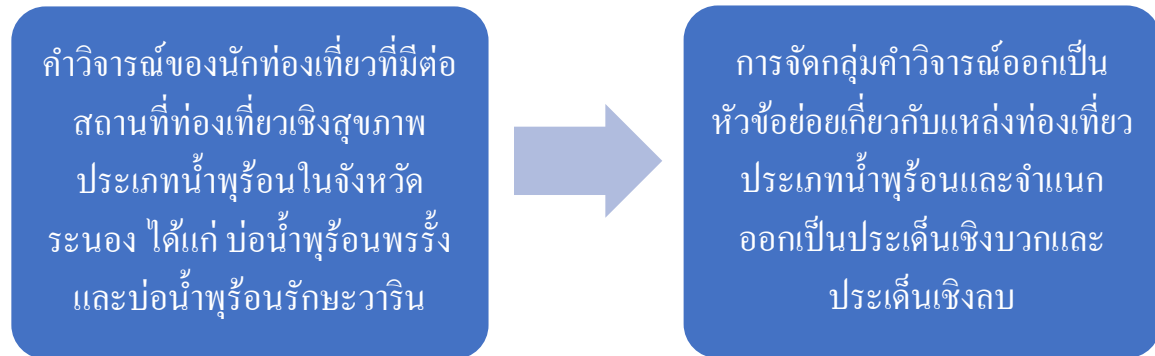
กลุ่มที่ 5 มีการรวบรวมเป็นแหล่งน้ำพุร้อนแล้ว พบว่า มีการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา มีกิจกรรมการท่องเที่ยว มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในกลุ่มนี้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากที่สุดว่าน้ำพุร้อนมีคุณภาพ ได้แก่ บ่อน้ำร้อนพระร่วง บ่อน้ำร้อนรักษะวาริน บ่อน้ำร้อนสันกำแพง บ่อน้ำร้อนแม่ชะจาน

อิทธิภูมิ พรหมมา และธีรารัตน์ วรพิเชฐ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้ความคิดเห็นของลูกค้าในสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการใช้บริการของธุรกิจโรงแรมไทย ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการใช้ความคิดเห็นของลูกค้าในสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวไทยเนื่องจากความคิดเห็นของลูกค้าที่เคยใช้สินค้ามีความสำคัญต่อการตัดสินใจของลูกค้าในอนาคตซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ตอบจำนวน 30 คน ที่มีประสบการณ์การใช้งานเว็บไซต์เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งานเว็บไซต์ www.tripadvisor.com ซึ่งผลการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวพบว่ามีองค์ประกอบหลักที่มีผลต่อการตัดสินใจของโรงแรมจำแนกได้เป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1. การรับรู้ในตัวโรงแรมของนักท่องเที่ยว (Awareness) พบว่าอันดับของโรงแรม (Ranking) ที่ถูกจัดโดยค่าคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยของรีวิวทั้งหมด (Customer Rating) เป็นปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ (Awareness) ในตัวโรงแรมมากที่สุด 2. คุณภาพของความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวที่เคยมาพักโรงแรมนั้น ๆ (Content Quality) อ้างอิงจาก libdoc.dpu.ac.th อ้างอิงจาก Chiang Mai University 3. ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล (Source Trustworthiness) องค์ประกอบที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือในตัวรีวิว คือ การแสดงตัวตน (Reviewer Disclosure) ของผู้เขียนรีวิวที่ชัดเจน 4.ทัศนคติหลังจากที่ได้อ่านความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ของ

นักท่องเที่ยว (Review Attitude) ความแตกต่าง (Variance) ในความคิดเห็นของรีวิวและสัดส่วนของรีวิวเชิงลบ (Valence) เป็นสิ่งที่มีผลต่อทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโรงแรมและสุดท้าย 5.คุณลักษณะของนักท่องเที่ยว (Traveler's Characteristic) พบว่า ลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวเป็นอีกองค์ประกอบที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แตกต่างกันในการเลือกจองโรงแรม

ภาวิตา ไอยวริญญ์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาเนื้อหาการรีวิวของผู้ใช้บริการ เว็บไซต์ ทริปแอดไวเซอร์ ประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า 1.รูปแบบการนำเสนอของผู้เขียนรีวิวมีการเข้าถึงเนื้อหามากที่สุด 2 รูปแบบ คือ 1.ข้อความคิดเป็นร้อยละ 66.46 เปอร์เซนต์ ของเนื้อหาการบอกเล่าเรื่องราวสั้น ๆ จากการเข้าใช้บริการ 2.รูปภาพ คิดเป็นร้อยละ 32.24 เปอร์เซนต์ ที่มีการนำเสนอรูปภาพบนเว็บไซต์จากลูกค้า 2.ประเภทของการนำเสนอเนื้อหาจากเขียนรีวิว พบว่า มีการนำเสนอ 1. เนื้อหาประเภทเพื่อให้ข้อมูล 40.66 เปอร์เซนต์ เป็นเนื้อหาที่เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลและให้ความรู้เนื้อหาประเภทนี้ทำให้ภาพลักษณ์ของแบรนด์ดีขึ้น 2. เนื้อหาเพื่อเปรียบเทียบ คิดเป็นร้อยละ 37.91 เปอร์เซนต์ เป็นเนื้อหาที่โน้มน้าวใจ แต่เน้นทางด้านเหตุผลเป็นหลักและ 3.เนื้อหาเพื่อชักจูงใจคิดเป็นร้อยละ 21.34 เปอร์เซนต์ อ้างอิงจาก libdoc.dpu.ac.th เป็นเนื้อหาจากรีวิวของผู้ใช้บริการ การแนะนำโปรโมชั่นต่าง ๆ เป็นต้น 3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้ใช้บริการในการเขียนรีวิวของผู้รีวิว ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปจากรับรู้เนื้อหาจากแบรนด์เพียงอย่างเดียวเป็นการรับรู้และหาข้อมูลจากผู้บริโภคด้วยตนเองและผู้บริโภคมีความต้องการเรื่องข้อมูลที่เป็นจริง ความสะดวกสบายของเนื้อหาและบริการจากพฤติกรรมของผู้ใช้ในด้านจิตวิทยาซึ่งมีเกณฑ์หลักในการจูงใจจากการสร้างเนื้อหาโดยผู้เข้าใช้ท่านอื่นไม่ว่าจะเป็นการจูงใจเรื่องของราคา โปรโมชั่นและรูปภาพที่ถ่ายเซ็กซี่ เป็นต้น ฉะนั้นการนำเสนอเนื้อหาจากการรีวิวโดยผู้ให้บริการเนื้อหาที่ถูกนำเสนอออกมา นั้นต้องเป็นเนื้อหาที่มีคุณภาพจากการเขียนรีวิวของผู้บริโภคเองที่มีการใช้บริการจริงมีหลักฐานรองรับโดยมาจากรูปภาพที่ไม่มีการตกแต่งเกินจริงจึงทำให้เนื้อหาที่นำเสนอออกมามีความน่าเชื่อถือมากขึ้นโดยเนื้อหานี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริการท่านอื่น ๆ

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภท น้ำพุร้อน กรณีศึกษาบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยโดยวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจากเว็บไซต์ออนไลน์โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย คือ ข้อความแสดงความคิดเห็นออนไลน์ของนักท่องเที่ยวจากข้อมูลทิวทัศน์ประเภทเว็บไซต์ (TripAdvisor) ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ ความคิดเห็นเหล่านี้มาจากนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวยังบ่อน้ำพุร้อน จังหวัดระนอง ได้แก่ บ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง หลังจากใช้บริการของนักท่องเที่ยวพวกเขาอาจต้องการบอกเล่าแบ่งปันหรือสะท้อนประสบการณ์หรือการรับรู้เกี่ยวกับน้ำพุร้อนในจังหวัดระนองในเว็บไซต์ TripAdvisor การศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวยังน้ำพุร้อน จังหวัดระนอง ได้แก่ บ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวถูกรวบรวมผ่านแหล่งข้อมูลทิวทัศน์ที่ปรากฏในเว็บไซต์ TripAdvisor TripAdvisor เว็บไซต์รีวิวการเดินทางที่มีชื่อเสียงในสหรัฐอเมริกาถือเป็นเว็บไซต์รีวิวการเดินทางที่สำคัญและมีประโยชน์ เนื่องจากเป็นบทวิจารณ์ของผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั่วโลกวารสารระดับนานาชาติยอมรับการตีพิมพ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลทิวทัศน์อย่างไรก็ตามข้อมูลจากแหล่งทิวทัศน์อาจมีข้อจำกัดบางประการหรือเปรียบเทียบกับวิธีการสำรวจแบบสอบถามในแง่ของข้อมูลที่สมบูรณ์เกณฑ์สำหรับการรวบรวมข้อมูล การเลือกตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดไว้ดังนี้ คือ ชื่อของน้ำพุร้อนพบได้ในเว็บไซต์การเดินทางท่องเที่ยว เก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะที่พบในเว็บไซต์ TripAdvisor

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ด้านเนื้อหาถูกนำมาใช้สำหรับการศึกษานี้เพราะเป็นเทคนิคในการรวบรวมข้อมูลทิวทัศน์ให้เป็นระบบสำหรับการจัดระเบียบข้อความจำนวนมากให้ออกเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้เนื้อหากระชับตามกฎ

ของการเข้ารหัส (Krippendorff, 1980) และความยืดหยุ่นในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Braun & Clarke, 2006) ประการแรกผู้วิจัยได้เข้าไปรวบรวมข้อมูลบทความวิจารณ์จาก Tripadvisor โดยรวบรวมข้อมูลจากสถานที่ท่องเที่ยวน้ำพุร้อนรักษะวาริน และน้ำพุร้อนพรรั้ง จำนวนคำวิจารณ์ได้อ้างอิงข้อมูลจริงจาก Tripadvisor อ้างอิงคำวิจารณ์ในช่วงเวลาที่ตรงกันทุกสถานที่เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่อยู่ในช่วงเดียวกัน คือในปี พ.ศ. 2017-2020 ซึ่ง Tripadvisor เป็นเว็บไซต์ท่องเที่ยวที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่มีนักท่องเที่ยว หลายล้านคนเข้าเยี่ยมชมทุกเดือนเพื่อค้นหาข้อมูลและวางแผนทริปที่สมบูรณ์แบบ รวบรวมข้อมูลแล้วบทวิจารณ์ของนักท่องเที่ยว บทวิจารณ์ประกอบด้วยหลายความคิดเห็น / ประโยค จะถูกวิเคราะห์และระบุเป็นความคิดเห็นของแต่ละบุคคลก่อน โดยทั่วไปภายในหนึ่งบท วิจารณ์ของนักท่องเที่ยวคนหนึ่งอาจมีความคิดเห็นหลายประการ ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลจะหลังจากได้รับการวิเคราะห์ต่อและแปลภาษาจากหลากหลายภาษาเป็นภาษาไทยซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ google translate ในการแปลภาษาเพื่อจะได้ความหมายของภาษาที่เที่ยงตรงและถูกต้อง หลังจากนั้นผู้วิจัย ได้จัดกลุ่มคำวิจารณ์ออกเป็นธีมหลัก และจำแนกบทวิจารณ์ออกเป็นหัวข้อย่อย และจัดหัวข้อย่อย ให้อยู่ในธีมหลัก หลักจากนั้นนำหัวข้อย่อยทั้งหมดมาจัดเป็นประเด็นเชิงบวกและเชิงลบ ประการที่สองประเด็นเชิงบวกและเชิงลบถูกจัดประเภทเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นที่มีต่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน และน้ำพุร้อนพรรั้ง ประการที่สามนำข้อมูล การวิเคราะห์เชิงบวกเชิงลบของน้ำพุร้อนรักษะวาริน และน้ำพุร้อนพรรั้ง มาเปรียบเทียบแสดงข้อมูล นอกเหนือจากการวิเคราะห์เนื้อหาแล้ว ใช้สถิติเชิงพรรณนา อธิบายข้อมูลในรูปของความถี่

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์คำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อน กรณีศึกษาบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยโดยการวิเคราะห์คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวในรูปแบบของคำวิจารณ์จากข้อมูลชุดเดียวประเภทเว็บไซต์ (Tripadvisor) โดยแบ่งเนื้อหาการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นตอนดังต่อไปนี้

4.1 การจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง

4.1.1 หมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง

4.1.2 การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงบวกโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

4.1.3 การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

4.2 การจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง

4.2.1 หมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง

4.2.2 การวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ และคำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงบวกโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

4.2.3 การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

4.1 การจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง

4.1.1 หมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง

ตารางที่ 4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อน รักษะวาริน จังหวัดระนอง

ประเด็น	ความถี่ (จำนวนคน)
1. เดินทางสะดวกอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง	6
2. สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน	3
3. เหมาะแก่การพักผ่อนกับครอบครัว	20
4. สถานที่สามารถสังเกตได้ง่าย	4
5. สถานที่มีความสะดวกสบาย บรรยากาศร่มรื่น	15
6. มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัย	5
7. ที่จอดรถเพียงพอกับปริมาณของนักท่องเที่ยว	5
8. บ่อน้ำร้อนมีหลายระดับสามารถปรับอุณหภูมิได้	7
9. ไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับการมาท่องเที่ยวยังสถานที่	5
10. บ่อน้ำร้อนมีหลากหลาย คือ บ่อพ่อ บ่อแม่ และบ่อลูก	8
11. คนในพื้นที่มีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว	8
12. มีรถโดยสารในการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว	4
13. อาหารราคาเหมาะสมไม่แพงจนเกินไป เหมาะกับนักท่องเที่ยวทุกระดับ	6
14. เจ้าหน้าที่คอยต้อนรับบริการนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	5
15. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงธรรมชาติได้สถานที่มีต้นไม้ล้อมรอบ มีลำธารน้ำไหลตลอดสาย สถานที่สามารถถ่ายรูปได้	15
16. มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืนภายในสถานที่ท่องเที่ยวได้ในราคาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวทุกระดับ	7
17. สถานที่มีป้ายบอกทางชัดเจนนักท่องเที่ยวสามารถสังเกตและหาได้ง่าย	9
18. สถานที่แยกบ่อเป็นสัดส่วนชัดเจน	6
19. ทุกบ่อมีรายละเอียดและอุณหภูมิของน้ำในบ่อชัดเจน	7
20. มีการจัดการที่ดีมีการแบ่งแยกแบ่งโซนเป็นสัดส่วน	5
รวม	150

จากตารางที่ 4.1 พบว่า คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนรักษะวารินละบ่อน้ำร้อนพริ้ง จังหวัดระนอง 3 อันดับแรก พบว่า สถานที่เหมาะแก่การพักผ่อนกับครอบครัวมากที่สุดจำนวน 20 คน รองลงมา คือ สถานที่ที่มีความสะอาดสบาย บรรยากาศร่มรื่น จำนวน 15 คน และ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงธรรมชาติได้สถานที่ที่มีต้นไม้ล้อมรอบ มีลำธารน้ำไหลตลอดสาย สถานที่สามารถถ่ายรูปได้จำนวน 15 คน

4.1.2 การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงบวกโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

ตารางที่ 4.2 การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินจังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงบวกโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

ประเด็น	คำวิจารณ์
1. ทำเลที่ตั้งของสถานที่	อยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง เดินทางใช้เวลาไม่นาน มีรถโดยสารสาธารณะเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมาเยือนทำเลที่ตั้งของสถานที่
2. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่ท่องเที่ยว	มีห้องอาบน้ำส่วนตัวมีการแยกเป็นสัดส่วน
3. กิจกรรมที่หลากหลายภายในบ่อน้ำร้อนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว	มีบ่อน้ำร้อนหลากหลาย 3 บ่อ คือ บ่อพ่อ บ่อแม่ และบ่อลูก
4. ที่จอดรถเพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว	ที่จอดรถกว้างขวางเพียงพอกับปริมาณของนักท่องเที่ยว
5. ความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยว	เจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาสถานที่อยู่ตลอด สถานที่สะอาด บรรยากาศร่มรื่น สะดวกสบาย
6. ความโดดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว	บรรยากาศร่มรื่น มีสะพานไม้ให้ถ่ายรูปได้ นักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อนคลายความเครียดได้
7. การคมนาคมการขนส่งต่าง ๆ	สถานที่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้สะดวก
8. การเข้าถึงสัมผัสธรรมชาติได้อย่างแท้จริง	สามารถเข้าถึงธรรมชาติได้บรรยากาศดี สามารถถ่ายรูปได้ คุ่มค่าแก่การมาท่องเที่ยวได้เข้าถึงธรรมชาติอย่างแท้จริง
9. ความแตกต่างและเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว	คุ่มค่าแก่การมาเยือน ผู้คนให้การต้อนรับเป็นอย่างดี มีที่พักไว้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะพักผ่อนในสถานที่ท่องเที่ยว
10. การสร้างจุดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยว	อาหารมีราคาไม่แพงคุ่มค่า สะอาด รสชาติอร่อย เหมาะกับนักท่องเที่ยวทุกระดับ

จากตารางที่ 4.2 พบว่า คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน บ่อน้ำร้อนพริ้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงบวก ประเด็นเรื่อง ทำเลที่ตั้งของสถานที่ คำวิจารณ์ คือ อยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง เดินทางใช้เวลาไม่นาน มีรถโดยสารสาธารณะเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมาเยือนทำเล ที่ตั้งของสถานที่ ประเด็นเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่ท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ มีห้องอาบน้ำ ส่วนตัวมีการแยกเป็นสัดส่วน ประเด็นเรื่อง กิจกรรมที่หลากหลายภายในบ่อน้ำร้อนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว คำวิจารณ์คือ มีบ่อน้ำร้อนหลากหลาย 3 บ่อ คือ บ่อพ่อ บ่อแม่ และบ่อลูก ประเด็นเรื่อง ที่จอดรถเพียงพอกับ ปริมาณนักท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ ที่จอดรถกว้างขวางเพียงพอกับปริมาณของนักท่องเที่ยว ประเด็นเรื่อง ความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ เจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาสถานที่อยู่ตลอด สถานที่สะอาด บรรยากาศร่มรื่น สะดวกสบาย ประเด็นเรื่อง ความโดดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ บรรยากาศร่ม รื่น มีสะพานไม้ให้ถ่ายรูปได้ นักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อนคลายความเครียดได้ ประเด็นเรื่อง การคมนาคมการ ขนส่งต่าง ๆ คำวิจารณ์ คือ สถานที่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้สะดวก ประเด็น เรื่อง การเข้าถึงสัมผัสธรรมชาติได้อย่างแท้จริง คำวิจารณ์ คือ สามารถเข้าถึงธรรมชาติได้บรรยากาศดี สามารถถ่ายรูปได้ คุ่มค่าแก่การมาท่องเที่ยวได้เข้าถึงธรรมชาติอย่างแท้จริง ประเด็นเรื่อง ความแตกต่างและ เอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ คุ่มค่าแก่การมาเยือน ผู้คนให้การต้อนรับเป็นอย่างดี มีที่พักไว้ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะพักผ่อนภายในสถานที่ท่องเที่ยว ประเด็นเรื่อง การสร้างจุดเด่นในการ ดึงดูดนักท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ อาหารมีราคาไม่แพงคุ่มค่า สะอาด รสชาติอร่อย เหมาะกับนักท่องเที่ยว ทุกระดับ

4.1.3 การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

ประเด็น	คำวิจารณ์
1. ท่าเลที่ตั้งของสถานที่	รถโดยสารในการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย เหมาะแก่การนำรถส่วนตัวมา
2. สิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่ท่องเที่ยว	เสียค่าบริการในการใช้บริการอาบน้ำ
3. ที่จอดรถเพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว	สภาพแวดล้อมโดยรอบค่อนข้างเก่า
4. ความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยว	ห้องน้ำไม่ค่อยสะอาด
5. ความโดดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว	ไม่มีกิจกรรมอย่างอื่นให้ทำ
6. การคมนาคมการขนส่งทางบก	ใช้เวลาในการรอรถโดยสารนาน มีการกำหนดเวลาออก
7. การเข้าถึงสัมผัสธรรมชาติได้อย่างแท้จริง	พื้นที่ค่อนข้างจำกัด
8. ความแตกต่างและเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว	ผู้คนไม่ค่อยยิ้มแย้ม

จากตารางที่ 4.3 พบว่า คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน และบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบ ประเด็นเรื่อง ท่าเลที่ตั้งของสถานที่ คำวิจารณ์ คือ รถโดยสารในการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย เหมาะแก่การนำรถส่วนตัวมา ประเด็นเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่ท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ เสียค่าบริการในการใช้บริการอาบน้ำ ประเด็นเรื่อง ที่จอดรถเพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ สภาพแวดล้อมโดยรอบค่อนข้างเก่า ประเด็นเรื่อง ความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ ห้องน้ำไม่ค่อยสะอาด ประเด็นเรื่อง ความโดดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ ไม่มีกิจกรรมอย่างอื่นให้ทำ ประเด็นเรื่อง การคมนาคมการขนส่งทางบก คำวิจารณ์ คือ ใช้เวลาในการรอรถโดยสารนาน มีการกำหนดเวลาออก ประเด็นเรื่อง การเข้าถึงสัมผัสธรรมชาติได้อย่างแท้จริง คำวิจารณ์ คือ พื้นที่ค่อนข้างจำกัด ประเด็นเรื่อง ความแตกต่างและเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว คำวิจารณ์ คือ ผู้คนไม่ค่อยยิ้มแย้ม

4.2 การจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง

4.2.1 หมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง

ตารางที่ 4.4 หมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง

ประเด็น	ความถี่
1. เหมาะแก่การพักผ่อนกับครอบครัว	18
2. มีร้านอาหารภายในสถานที่ไว้รองรับนักท่องเที่ยว	10
3. มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน	8
4. เดินทางสะดวกอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง	15
5. นักท่องเที่ยวสามารถเลือกหรือปรับระดับความร้อนได้	14
6. สถานที่มีความเหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย	13
7. มีความเป็นส่วนตัวผู้คนไม่พลุกพล่าน	16
8. มีที่จอดรถเพียงพอเพื่อไว้รองรับปริมาณนักท่องเที่ยว	8
9. มีที่พักไว้รองรับนักท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืนภายในสถานที่ท่องเที่ยว	9
10. สถานที่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน	11
11. มีที่พักไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักค้างคืนภายในสถานที่ท่องเที่ยว	9
12. เจ้าหน้าที่คอยบริการให้การต้อนรับเป็นอย่างดี	8
13. คนในพื้นที่ให้ความร่วมมือและให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	11
รวม	150

จากตารางที่ 4.4 พบว่า คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนรักษะวาริน บ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง 3 อันดับแรก พบว่า สถานที่เหมาะแก่การพักผ่อนกับครอบครัวมากที่สุด จำนวน 18 คน รองลงมา คือ มีความเป็นส่วนตัวผู้คนไม่พลุกพล่าน จำนวน 16 คน และ เดินทางสะดวกอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง จำนวน 15 คน

4.2.2 การวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ และคำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงบวกโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

ตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ และคำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงบวกโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

ประเด็น	คำวิจารณ์
1. ด้านทำเลที่ตั้ง	1. เดินทางสะดวก มีรถโดยสารในการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	2. ร้านอาหารรสชาติดี อาหารอร่อย ราคาไม่แพง
3. ด้านการคมนาคม	3. สถานที่สามารถเดินทางได้สะดวก
4. เอกลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยว	4. มีความเป็นส่วนตัวไม่แออัดจนเกินไปผู้คนไม่พลุกพล่าน มีพื้นที่ให้ถ่ายรูปได้ มีลำธารน้ำไหลตลอด บรรยากาศร่มรื่น มีต้นไม้ล้อมรอบ
5. ความพร้อมของสถานที่	5. สถานที่มีความปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลและต้อนรับเป็นอย่างดี
6. จุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว	6. สามารถช่วยผ่อนคลายบำบัดอาการปวดเมื่อยได้อีกทั้งยังช่วยเพิ่มการไหลเวียนของโลหิตให้ร่างกายได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นสดชื่น ผ่อนคลายกล้ามเนื้อได้ดี
7. ด้านการบริการ	7. ผู้คนในพื้นที่เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวคนในพื้นที่ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

4.2.3 การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนพรั้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

ตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนพรั้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ

ประเด็น	คำวิจารณ์
1. ด้านสาธารณูปโภค	1. ห้องน้ำไม่สะอาดขาดการดูแลรักษา
2. ด้านการคมนาคมขนส่งทางบก	2. ถนนค่อนข้างเล็ก ทางเข้าสถานที่ค่อนข้างแคบอาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้สำหรับคนที่ไม่คุ้นชินเส้นทาง
3. ด้านความพร้อมของสถานที่	3. พื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวค่อนข้างจำกัด ที่พักไว้รองรับนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอกับการที่จะรองรับนักท่องเที่ยว

จากตารางที่ 4.6 จากการวิเคราะห์คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนพรั้ง จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นด้านสาธารณูปโภค ต้องปรับปรุงเรื่องของความสะอาด ห้องน้ำทрутโหมขาดการดูแลรักษา
2. ประเด็นด้านการคมนาคมขนส่งทางบก ต้องปรับปรุงเรื่องถนนค่อนข้างเล็กทางเข้าสถานที่ค่อนข้างแคบอาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้กับนักท่องเที่ยวที่ไม่คุ้นชินเส้นทาง
3. ประเด็นด้านความพร้อมของสถานที่ ต้องปรับปรุงเรื่องพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวค่อนข้างจำกัดที่พักไว้รองรับนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและไม่เพียงพอกับการที่จะรองรับนักท่องเที่ยว

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

บทนี้เป็นบทสรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาหาข้อมูล สรุปผลการศึกษาจากการศึกษาผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยข้อมูลแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย
- 5.2 อภิปรายผล
- 5.3 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย
- 5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยโดยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยดังนี้

5.1.1 สรุปผลการหมวดหมู่ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง พบว่า คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินละบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง 3 อันดับแรก พบว่า สถานที่เหมาะแก่การพักผ่อนกับครอบครัวมากที่สุด จำนวน 20 คน รองลงมา คือ สถานที่มีความสะดวกสบาย บรรยากาศร่มรื่น จำนวน 15 คน และนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงธรรมชาติได้สถานที่ที่มีต้นไม้ล้อมรอบ มีลำธารน้ำไหลตลอดสาย สถานที่สามารถถ่ายรูปได้จำนวน 15 คน

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์คำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง โดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อย พบว่า คำวิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินละบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง 3 อันดับแรก พบว่า สถานที่เหมาะแก่การพักผ่อนกับครอบครัวมากที่สุด จำนวน 20 คน รองลงมา คือ สถานที่มีความสะดวกสบาย บรรยากาศร่มรื่น จำนวน 15 คน และ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงธรรมชาติได้สถานที่ที่มีต้นไม้ล้อมรอบ มีลำธารน้ำไหลตลอดสาย สถานที่สามารถถ่ายรูปได้จำนวน 15 คน

5.1.3 สรุปผลการจัดหัวข้อย่อยของคำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกออกเป็นข้อมูลเชิงบวกและเชิงลบ พบว่า การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงบวกโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ท่าเลที่ตั้งของสถานที่อยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง เดินทางใช้เวลาไม่นาน มีรถโดยสารสาธารณะเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน สิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่ท่องเที่ยว มีห้องอาบน้ำส่วนตัวมีการแยกเป็นสัดส่วน กิจกรรมที่หลากหลายภายในบ่อน้ำพุร้อนเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว มีบ่อน้ำร้อน 3 บ่อ คือ บ่อพ่อ บ่อแม่ และบ่อลูก ที่จอดรถเพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยวที่จอดรถกว้างขวางเพียงพอกับปริมาณของนักท่องเที่ยว ความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยวเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษา

สถานที่อยู่ตลอด สถานที่สะอาด บรรยากาศร่มรื่น สะดวกสบาย ความโดดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว บรรยากาศร่มรื่น มีสะพานไว้ให้ถ่ายรูปได้ นักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อนคลายความเครียดได้ การคมนาคม การขนส่งต่าง ๆ สถานที่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้สะดวก การเข้าถึงสัมผัสธรรมชาติได้อย่างแท้จริง สามารถเข้าถึงธรรมชาติได้บรรยากาศดี สามารถถ่ายรูปได้ คุ่มค่าแก่การมาท่องเที่ยวได้เข้าถึงธรรมชาติอย่างแท้จริง ความแตกต่างและเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวคุ้มค่าแก่การมาเยือน ผู้คนให้การต้อนรับเป็นอย่างดี มีที่พักไว้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะพักค้างคืนภายในสถานที่ท่องเที่ยว การสร้างจุดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยวอาหารมีราคาไม่แพงคุ้มค่า สะอาด รสชาติอร่อย เหมาะกับนักท่องเที่ยวทุกระดับ

การวิเคราะห์คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบโดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้ ท่าเลที่ตั้งของสถานที่ รถโดยสารในการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย เหมาะแก่การนำรถส่วนตัวมา สิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่ท่องเที่ยว เสียค่าบริการในการใช้บริการอาบน้ำ ที่จอดรถเพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยวสภาพแวดล้อมโดยรอบค่อนข้างเก่า ความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยว ห้องน้ำไม่ค่อยสะอาด ความโดดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว ไม่มีกิจกรรมอื่นให้ทำ การคมนาคมการขนส่งทางบก ใช้เวลาในการรอรถโดยสารนาน มีการกำหนดเวลาออกการเข้าถึงสัมผัสธรรมชาติได้อย่างแท้จริงพื้นที่ค่อนข้างจำกัด และความแตกต่างและเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว ผู้คนไม่ค่อยยิ้มแย้ม

5.2 อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์คำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนในจังหวัดระนอง โดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อย จากการศึกษาวิจัย พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับประเด็นทุกด้าน แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนในจังหวัดระนองเหมาะแก่การพักผ่อนกับครอบครัว เนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดระนอง กิจกรรมหลากหลายในสถานที่ท่องเที่ยว เช่น เดิน วิ่ง ปั่นจักรยาน ออกกำลังกาย ท่ามกลางธรรมชาติ และมีบริการนวดสปา สอดคล้องกับ ศิริเพ็ญ ดาบเพชร (2561) จะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจในการเดินทางมายังจังหวัดพิษณุโลกของนักท่องเที่ยวครั้งแรกนั้นเกิดขึ้นจากการต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ในขณะที่แรงจูงใจในการเดินทางของนักท่องเที่ยว คือ เพื่อเยี่ยมญาติและเที่ยวในขณะเดียวกันสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Goodall (1988) ที่ได้จำแนกถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลเดินทางท่องเที่ยวไว้ 3 ด้านด้วยกัน คือ

- 1) ด้านกายภาพ (การพักผ่อน เพื่อสุขภาพ เพื่อกีฬา)
- 2) ด้านวัฒนธรรม (เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง) และด้านแพนตาซี (เพื่อหลีกเลี่ยงจากชีวิตประจำวัน) และ 3) ด้านสังคม (เพื่อเยี่ยมญาติและเพื่อน)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อจัดหัวข้อย่อยของคำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกออกเป็นข้อมูลเชิงบวกและเชิงลบ จากการศึกษาวิจัย พบว่า หัวข้อย่อยของคำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวโดยข้อมูลเชิงบวก นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทุกประเด็น เนื่องจาก สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อม ร่วมมือเทศบาลเมืองระนอง ผลักดันบ่อน้ำพุร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสุขภาพระดับสากล กระตุ้นเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเอสเอ็มอีท่องเที่ยวในท้องถิ่นทั้งทางตรงและอ้อม มีการจัดอบรมผู้ประกอบการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ (CDA) ด้านการท่องเที่ยว จังหวัดระนอง ขณะที่เทศบาลเมืองระนองนำพื้นที่น้ำพุร้อนสวนรักษะวารินเข้าร่วมโครงการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อน และมีการความร่วมมือกับผู้ประกอบการวิสาหกิจด้านการท่องเที่ยว จังหวัดระนอง เข้าร่วมพัฒนาโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับหัวข้อย่อยของคำวิจารณ์ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวโดยข้อมูลเชิงลบ นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับทุกประเด็น คำวิจารณ์ที่มีผลกระทบสูงสุด ได้แก่ ด้านความพร้อมของสถานที่เนื่องจากพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวค่อนข้างจำกัด ที่พักไว้รองรับนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอกับการที่จะรองรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ สำพันธ์ ชูนราช (2553) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ซึ่งได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งได้ให้ความเห็นเพิ่มเติม คือ ควรดูแลเรื่องความสะดวกสบายโดยทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนมากกว่าที่เป็นอยู่ และให้ได้มาตรฐานเหมือนกันทุกวัน ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติได้ทราบมากขึ้น ควรรักษาความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น สร้างความร่มรื่น ความสวยงามของธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว ควรมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิด คอยให้คำแนะนำตักเตือน ควรดูแลความสะดวกสบายของห้องน้ำอย่างสม่ำเสมอ สร้างห้องน้ำให้เพียงพอสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว และเรื่องอื่น ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ควรส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น ควรเพิ่มกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ควรปรับปรุงการให้บริการ ควรสร้างซุ้มนั่งพัก เพิ่มบ่อแช่ให้เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการจากต่างประเทศ ควรมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ต้องแก้ไขความขัดแย้งของคนประเทศให้เกิดความปรองดองโดยเร็ว สอดคล้องกับเอี่ยมทิพย์ ศรีทอง (2559) ซึ่งสำรวจรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานฐานคุณภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสำคัญกับคุณภาพของน้ำเป็นอันดับแรก สิ่งอำนวยความสะดวกของน้ำพุร้อนท่าสะทอน เช่น ห้องแช่น้ำพุร้อน บ่อน้ำพุร้อน ห้องน้ำ/ห้องสุขา ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า เป็นต้น มีป้ายแสดงถึงประเภทและประโยชน์ของการใช้บริการน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีระบบถ่ายเทอากาศที่ดี และมีเจ้าหน้าที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกตลอดเวลา โดยเสนอแนะว่า รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวสู่มาตรฐานฐานคุณภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับความสะอาดมีห้องน้ำแยกชายหญิงแบ่งเป็นสัดส่วน มีป้ายแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้บ่อน้ำพุร้อนและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การจัดการด้านความปลอดภัยของน้ำพุร้อนท่าสะทอน มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั้งในและนอกพื้นที่ให้บริการน้ำพุร้อน มีการกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Lee et al. (2009) เสนอแนะว่าผู้ให้บริการบ่อน้ำพุร้อนควรให้ความสำคัญในการดูแลความปลอดภัย และการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ดังที่ โสภา จำนงศรีศรีมี และคณะ (2558) กล่าวว่า แหล่งน้ำพุร้อนควรคำนึงถึงความสะอาดและความปลอดภัยให้ได้มาตรฐานเป็นที่สุด การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ใน

การรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการมีระบบจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เพียงพอ และที่สำคัญควรมีการรักษา สภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมให้เกิดความยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องเรื่อง “การวิเคราะห์วิจารณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิง สุขภาพประเภทน้ำพุร้อน กรณีศึกษาบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัด ระนอง จังหวัดระนอง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง เหมาะแก่การพักผ่อนกับครอบครัว ดังนั้นผู้ให้บริการเน้นในเรื่องความสะอาดของบ่อน้ำพุร้อน การรักษาความปลอดภัยของบ่อน้ำพุร้อนต้องมีความทันสมัย เช่น กล้องวงจรปิด มีพนักงานรักษาความ ปลอดภัยตลอดเวลา และเนื่องจากของบ่อน้ำพุร้อนอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ

5.3.2 คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงบวก นักท่องเที่ยวมีการ วิจารณ์เชิงบวกทุกประเด็น ถึงแม้จะเป็นคำวิจารณ์เชิงบวก แต่ผู้ให้บริการในบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำ ร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ควรพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ดังนี้ มีรถโดยสารสาธารณะเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ผู้มาเยือน มีห้องอาบน้ำส่วนตัวมีการแยกเป็นสัดส่วน พัฒนาที่จอดรถเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว จัดเจ้าหน้าที่ คอยดูแลรักษาสถานที่อยู่ตลอดเวลา จัดทำสถานที่ที่มีป้ายบอกทางให้ชัดเจน

5.3.3 คำวิจารณ์เกี่ยวกับบ่อน้ำพุร้อนรักษะวาริน จังหวัดระนอง ความคิดเห็นเชิงลบ นักท่องเที่ยวมีการ วิจารณ์เชิงลบทุกประเด็น ดังนั้นผู้ให้บริการในบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ควร ปรับปรุง ดังนี้ เพิ่มรถโดยสารในการเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว ลดค่าใช้จ่ายค่าบริการในการใช้บริการ อาบน้ำ และควรมีการสนับสนุนส่งเสริมการขาย ปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบบ่อน้ำพุร้อน มีแม่บ้านทำ ความห้องน้ำ เพิ่มกิจกรรมเสริมระหว่างใช้บริการบ่อน้ำร้อน เช่น โยคะ ทำอาหารเพื่อสุขภาพ และผู้ให้บริการ มีจิตบริการที่ดี

5.3.4 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

หน่วยงานที่จะต้องพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง จะต้องดำเนินการดังนี้ คือ

1) จะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ คือ จะต้องพัฒนาโดยให้คงความเป็นธรรมชาติ จัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสม และสวยงาม ดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ จัดทำป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมายป้ายข้อมูลให้เพียงพอ สร้างความเป็นมิตรไมตรี ความยินดีที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวของคน ในท้องถิ่น ภาษาพูดของคนในท้องถิ่น ลักษณะของสังคม ควรจะต้องคงสภาพดั้งเดิมให้มากที่สุด ปรับปรุงถนน เส้นทางคมนาคมให้เดินทางได้สะดวก รักษาเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น ความหลากหลายของ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และสร้างความมั่นคงทางการเมืองทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

2) ก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการ และหลังการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ต้องให้ประชาชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทุกครั้ง เพราะปัจจุบันประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวน้อย เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวมากอาจจะส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนที่ไม่มีส่วนร่วม

3) การออกแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนองทุกครั้ง ควรให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสิ่งแวดล้อม ด้านภูมิสถาปัตย์ ช่วยให้คำแนะนำ เพื่อให้คงความเป็นธรรมชาติ มีลักษณะภูมิทัศน์ที่สวยงาม ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น รวมถึงจะสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น เพิ่มมากขึ้นด้วย

4) ทางด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ผู้ที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจะต้องดำเนินการตั้งแต่ การนำพุร้อนมาใช้จะต้องดูแลคุณภาพน้ำให้สะอาด ตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างสม่ำเสมอ ปรับอุณหภูมิน้ำพุร้อนให้เหมาะสมกับสภาพร่างกาย ดูแลรักษาความสะอาดของบ่อแร่ อ่างแช่ ห้องน้ำ ให้สะอาดอยู่เสมอ เพราะจะช่วยสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้

5) จะต้องอบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ ผู้ประกอบการทางด้านการท่องเที่ยว คนในชุมชน ด้านการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง เพื่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวอีกทำให้ท้องถิ่นมีรายได้อย่างต่อเนื่อง

6) จะต้องอบรมให้ความรู้ด้านภาษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้เข้าใจอธิบายข้อมูลต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรรั้ง จังหวัดระนองได้ ถ้าต้องการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันบางแหล่งมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวบ้างแล้ว แต่จะมากับบริษัทนำเที่ยว จะมีเพียงจำนวนน้อยที่มาท่องเที่ยวเอง

7) จะต้องศึกษาและกำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม เพราะว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรจะมีการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำพุร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำพุร้อนพรรั้ง จังหวัดระนอง ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว โดยเลือกพื้นที่อื่น ๆ เป็นพื้นที่ตัวอย่างเพื่อทำการ เปรียบเทียบ และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจะต้องมีนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). *รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว ฉบับที่ 5*.

https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8060

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป., น. 2 -3

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). *นโยบายและแผนการตลาด*.

<http://thai.tourismthailand.org/about-tat/about-tat-24-1.html>

จามรี ชูศรีโณม. (2555). การศึกษาความพร้อมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา อุทยานบ่อน้ำร้อน ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช (สาขาวิชาการจัดการโรงแรม, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, จังหวัดนครศรีธรรมราช).

ฉันทิช วรรณณอม. (2551). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษา บ่อน้ำร้อนรักษะวารินและบ่อน้ำร้อนพรัง จ.ระนอง [สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ].

ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2561). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พิมพ์ครั้งที่ 1 (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรจบ ชุณหสวัตติกุล. (2546). *วิทยาศาสตร์ว่าด้วยน้ำปัสสาวะบำบัดโรค*. รวมทรศน์.

พรรณี ตั้งใจสถาปัตย์. (2565). *การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ*.

https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/WNRPT6012070010002

ภาวิตา ไอยวริญญ์. (2561). *ศึกษาเนื้อหาการรีวิวของผู้ใช้บริการ เว็บไซต์ ทริปแอดไวเซอร์ ประเทศไทย [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ]*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วนรัตน์ กรอิสรานุกุล. (2554). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษาน้ำพุร้อนพระร่วง จังหวัดกำแพงเพชร [คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร].

วาริชต์ มัชฌิมบุรุษ. (ม.ป.ป.). *รูปแบบการท่องเที่ยว*. <https://tourismatbuu.wordpress.com/>

วาสนา ขวัญทองยิ้ม. (2550). *ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทบ่อน้ำร้อนในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน [มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา]*. .

ศิริเพ็ญ ดาบเพชร. (2561). การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวครั้งแรกและนักท่องเที่ยวซ้ำ. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 9(2), 39-59..

ศูนย์วิจัย เศรษฐกิจธุรกิจ ธนาकारไทยพาณิชย์

สำพันธ์ ชุนราช. (2553). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว [เอกสารวิจัยปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]*. สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://bit.ly/3SS5Xkg>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- โสภา จำนงค์ศรี, ธัชไท กิรติ พงศ์ไพบูลย์ และ กัลย์ธีรา ชุมปัญญา. (2558). การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและบริการ 2.3 ล้านล้านบาท ภายในปี 2559. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 52(1), 28 – 35.
- อริศรา ห่องทรัพย์. (2557) .แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแหล่งน้ำพุร้อนในภูมิภาคทางตอนเหนือของประเทศไทย [จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- อิทธิภูมิ พรหมมา และ ชีรารัตน์ รพีเชษฐ. (2558). การใช้ความคิดเห็นของลูกค้าในสื่อสังคม ออนไลน์ที่มีผลต่อการใช้บริการของธุรกิจโรงแรมไทย. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 8(2), 129-141.
- เอี่ยมทิพย์ ศรีทอง. (2558). น้ำพุร้อน (Onsen) : นวัตกรรมจัดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและบำบัดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน [สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์].
- เอี่ยมทิพย์ ศรีทอง. (2559). น้ำพุร้อน (Onsen): นวัตกรรมจัดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและบำบัดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 179 –192.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. ISSN: 1478-0887
- Goodall, B. (1988). *How tourists choose their holidays: An analytical framework* In B. Goodall, & G. Ashworth (Eds.), *Marketing in the tourism industry: The promotion of destination regions* (pp. 1-17). Routledge.
- Krippendorff, K. (1980). *Content analysis an introduction to its Methodology*. Sage.
- Lee, C. F., Ou, W. M., & Huang, H. I. (2009). A study of destination attractiveness through domestic visitors' perspectives: The case of Taiwan's hot springs tourism sector. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 14(1), 17–38.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ- นามสกุล

สิริธรรม บุญดำ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2559

ปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ สาขาการจัดการโรงแรม
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต